

Institutionen för ekonomi

Handledare: Bengt Åkesson
Kandidatuppsats i Handelsrätt/Skatterätt
Juni 2005

Gränsdragning för värdepappershandel

Författare:
Maria Wulff

Förord

Jag vill inleda den här uppsatsen med att tacka alla som har hjälpt mig med arbetet och lämnat värdefulla synpunkter. Ett speciellt tack går till de personer som har korrekturläst uppsatsen.

Jag vill också tacka Institutionen för ekonomi i Kristianstad, där ett speciellt tack går till min handledare Bengt Åkesson.

Kristianstad juni 2005

Maria Wulff

Sammanfattning

- Titel:** Gränsdragning för värdepappershandel
- Ämne/kurs:** Beskattningsrätt, Examensarbete, JHC 600, 10 poäng
- Författare:** Maria Wulff
- Handledare:** Bengt Åkesson
- Nyckelord:** Värdepapper, Rörelse, Aktier, Handel, Gränsdragning

Sammanfattning: Uppsatsen utreder de kriterier som ställs upp för att handel med värdepapper ska klassificeras som rörelse och därmed beskattas enligt reglerna för näringsverksamhet. Avgörande är inte alltid om det varit en betydande omsättning och att ett stort antal transaktioner skett. En helhetsbedömning måste göras av omständigheterna i det enskilda fallet där hänsyn till verksamhetens *syfte* tas.

I uppsatsen framkommer också att bolagsformen har en mycket avgörande betydelse för hur klassificering ska ske. Möjligheterna till en klassificering enligt rörelsereglerna är större i ett aktiebolag än för en enskild näringsidkare som i princip enbart kan ha bankmedel som tillgångar. Ett ytterligare rekvisit är om verksamheten riktar sig mot allmänheten eller enbart är inriktad på ägarens egna tillgångar.

Förkortningar

IL	Inkomstskattelagen
KL	Kommunalskattelagen
Prop	Proposition
RR	Regeringsrätten
SOU	Statens Offentliga Utredningar

Innehållsförteckning

1. INLEDNING.....	6
1.1 BAKGRUND	6
1.1 FRÅGESTÄLLNING	7
1.2 SYFTE.....	7
1.3 METOD OCH MATERIAL	7
1.4 DISPOSITION	8
1.5 AVGRÄNSNING	8
1.6 TIDIGARE FORSKNING.....	8
2. ALLMÄNT OM NÄRINGSVERKSAMHET OCH VÄRDEPAPPERSHANDEL.....	9
2.1 AVGRÄNSNING AV INKOMSTSLAGET NÄRINGSVERKSAMHET	9
2.2 FÖRVÄRVSKÄLLA	9
2.3 VAD ÄR RÖRELSE?	10
2.3.1 Varaktighet.....	12
2.3.2 Självtändighet	12
2.3.3 Vinstsyfte	12
2.4 VÄRDEPAPPERSHANDEL – SAKNAR DEFINITION.....	12
2.5 NEDSKRIVNING AV LAGERTILLGÅNGAR	13
2.6 SAMMANFATTNING.....	13
3. ANALYS AV RÄTTSFALL.....	15
3.1 INLEDNING	15
3.2 RR:S DOM MEDDELAD DEN 24 MARS 2004 MÅLNR 4015-03 INTERNBANK FÖR KONCERN	15
3.2.1 Uttalande från instanserna.....	16
3.2.2 Lag och förarbeten.....	16
3.3 RÅ REF 1981 1:4 VÄRDEPAPPERSHANDEL FÖR EGEN RÄKNING	17
3.3.1 Uttalande från instanserna.....	18
3.3.2 Lag och förarbeten.....	18
3.4 RÅ REF 1988:45 (II) VERKSAMHET INRIKTAD PÅ DEN SKATTESKYLDIGES EGNA TILLGÅNGAR	19
3.4.1 Uttalande från instanserna.....	19
3.4.2 Lag och förarbeten.....	20
3.5 RÅ REF 1986:53 VÄRDEPAPPERSHANDEL FÖR ATT IN KAPITAL TILL KAPITALKRÄVANDE TRÄVARUVERKSAMHET	21
3.5.1 Uttalande från instanserna.....	21
3.5.2 Lag och förarbeten.....	22
3.6 RÅ 2003 REF 49 (GP-MÅLET), PLACERING AV ÖVERLIKVIDITET	23
3.6.1 Uttalande från instanserna.....	23
3.6.2 Lag och förarbeten.....	24
3.7 RR:S DOM MEDDELAD DEN 28 JANUARI 1997, MÅL NR 5341-1996 EN LANTBRUKARE SOM PLACERAR ÖVERLIKVIDITETEN I ANNAT ÄN PÅ RENA BANKKONTON	25
3.7.1 Uttalande från instanserna.....	26
3.7.2 Lag och förarbeten.....	27
4. ANALYS, SAMMANFATTNING OCH AVSLUTANDE KOMMENTARER.....	28
LITTERATURFÖRTECKNING	

1.

Inledning

I detta kapitel kommer jag att presentera ämnet för uppsatsen, redogöra för problemformuleringen, syftet med uppsatsen, vilken metod jag valt samt de avgränsningar som finns i uppsatsen. Avslutningsvis kommer jag att kort redogöra för den tidigare forskning som finns på området.

1.1 Bakgrund

Köp och försäljning av värdepapper kan, beroende på olika omständigheter, beskattas antingen enligt rörelsereglerna (handel med värdepapper) eller enligt reavinstreglerna (värdepappersförvaltning).¹ (I uppsatsen kommer begreppet reavinst och kapitalvinst att användas synonymt). Sker klassificeringen enligt rörelsereglerna kan underskott på denna rörelse kvittas mot annan inkomst som den skatteskyldige har samt denne har rätt till avdrag för nedskrivning på varulager eftersom innehavet skattemässigt behandlas som lager.² Om värdepappren däremot klassificeras som förvaltningsverksamhet finns inte någon nedskrivningsmöjlighet och förluster får enbart dras av mot vinster i samma förvärvskälla.³

I skattelagstiftningen saknas definition på begreppet yrkesmässig handel med värdepapper. I IL är det de allmänna bestämmelserna om avgränsningen av inkomstslaget näringsverksamhet som styr.⁴

Som handel med värdepapper betraktas främst verksamhet som bedrivs av banker och fondkommissionärer med särskilda tillstånd av regeringen eller bankinspektionen. När det gäller köp och försäljning av värdepapper som företas av andra skatteskyldiga är rättsläget mer osäkert, särskilt om den skatteskyldige är en enskild person och särskilt då denne köpt och sålt värdepapper enbart för egen räkning.⁵ Är det däremot ett aktiebolag som handlar med värdepapper är förutsättningarna för att rörelse ska

---

¹ Prop. 1980/81:68 sid 178

² BDO, sid 38

³ Roos, sid 734

⁴ Melz, sid 476

⁵ prop. 1980/81:68

föreligga större. Inkomsten är då hänförlig till en enda förvärvskälla och inkomstberäkningen sker som huvudregel enligt bokföringsmässiga grunder.⁶

Antalet rättsfall på området är relativt begränsat och det är därför svårt att bestämt ange vilka faktorer som är avgörande för bedömningen av om rörelse eller tillfällig förvärvsverksamhet skall anses föreligga.

1.1 Frågeställning

Utifrån denna bakgrund finner jag det intressant att försöka få svar på följande frågeställning:

Vilka kriterier ställs upp för att handel med värdepapper skall klassificeras som rörelse och därmed beskattas enligt reglerna för rörelse?

1.2 Syfte

Syftet med uppsatsen är att försöka ta reda på de kriterier som ställs upp för att handel med värdepapper skall klassificeras som rörelse och därmed beskattas enligt reglerna för rörelse.

1.3 Metod och material

För att uppnå syftet kommer en rättsdogmatisk metod att användas vilket innebär att utifrån lag, förarbeten, rättspraxis och doktrin skall gällande rätt tolkas och systematiseras.⁷

För att kunna ta reda på vad som är gällande rätt kommer jag i första hand att söka efter relevant lagtext. För att sedan få närmare upplysning om lagreglernas innehåll och tillämpning kommer jag att gå till lagens förarbeten med vilket menas de utredningar

---

⁶ Andersson, sid 143

⁷ Peczenik, sid 33

och förslag till lagtext med åtföljande kommentarer eller motiveringar som lagen grundar sig på.⁸

1.4 Disposition

I kapitel 2 kommer jag att allmänt redogöra för vad näringsverksamhet, värdepappershandel samt rörelse är.

I kapitel 3 redogör jag för de rättsfall som ligger till grund för uppsatsen. Redogörelsen består dels av en sammanfattning av rättsfallen och vad de olika instanserna sagt i målen. Jag kommer också att göra egna kommentarer om rättsfallen utifrån lag och förarbeten.

I kapitel 4 kommer jag att analysera rättsfallen samt redogöra för de slutsatser jag dragit utifrån kapitel 3 och därmed försöka besvara min frågeställning.

1.5 Avgränsning

I uppsatsen kommer jag i princip att enbart behandla två bolagsformer, nämligen aktiebolag och enskilda näringsidkare. Tyngdpunkten kommer att ligga på aktiebolag. Detta dels beroende på att uppsatsen ska vara klar inom en tidsbegränsad period och dels för att det är dessa bolagsformer som till största del behandlas i praxis och doktrinen.

1.6 Tidigare forskning

Forskningen kring handel med värdepapper är relativt klen. Peter Melz och Richard Arvidsson har dock ganska nyligen behandlat ämnet i Skattenytt respektive Svensk skattetidning. Enstaka artiklar har även skrivits tidigare och kommentarer om problematiken görs vid enstaka tillfällen i litteraturen, bland annat av Lennart Andersson och Ulf Tivéus.

---

⁸ Finna rätt, sid 95

2.

Allmänt om näringsverksamhet och värdepappershandel

I detta kapitel kommer jag att redogöra för inkomstslaget näringsverksamhet samt för vad rörelse och värdepappershandel är.

2.1 Avgränsning av inkomstslaget näringsverksamhet

För de juridiska personer som förekommer i denna uppsats gäller att alla inkomster som är av skattepliktig karaktär beskattas i inkomstslaget näringsverksamhet. För fysiska personer innebär däremot förekomsten av skilda inkomstslag att inkomstslaget näringsverksamhet måste avgränsas mot inkomstlagen tjänst och kapital.⁹

Bestämmelserna om att vissa tillgångar och skulder inte räknas till näringsverksamheten för enskilda näringsidkare tillkom genom att IL trädde i kraft. När det gäller de i 13 kap 7 § undantagna tillgångarna skall varken inkomster från dem eller utgifter för dem räknas till näringsverksamheten. Inte heller den kapitalvinst alternativt kapitalförlust som uppkommer vid en avyttring av sådana tillgångar skall tas upp i näringsverksamheten.¹⁰

Gäller det däremot juridiska personer räknas inkomster och utgifter på grund av innehav av tillgångar och skulder eller i form av kapitalvinster och kapitalförluster till inkomstslaget näringsverksamhet, enligt 13 kap 2 § IL, även om inkomsterna eller utgifterna inte ingår i näringsverksamhet enligt 1 §.

2.2 Förvärvskälla

Utformningen av 1928 års KL kom att grunda sig på källteorin och beskattningen omfattade inkomster i varaktiga inkomstslag. Dessa var fem: inkomst av jordbruksfastighet, annan fastighet, rörelse, tjänst och kapital. Däremot ansågs tillfälliga inkomster inte ge skatteförmåga och inräknades därför normalt inte i inkomstbegreppet. De olika inkomstslagen uppdelades i olika förvärvskällor. Inkomster

---

⁹ Inkomstskatt, sid 228

¹⁰ Prop 1999/2000:2 sid 167

av varje förvärvskälla beskattades var för sig. En förvärvskälla var således en enhet för inkomstberäkning. Termen förvärvskälla har lett till stor förvirring genom åren och under senare tid har den använts synonymt med uttrycken inkomstkälla och inkomstslag.¹¹

Efter 1990 års skattereform gäller generellt att aktiebolag enbart beskattas för inkomst av näringsverksamhet. Inkomsten är hänförlig till en enda förvärvskälla och inkomstberäkningen sker som huvudregel enligt bokföringsmässiga grunder.¹²

När det gäller enskilda näringsidkare så bildar skilda aktiva näringsverksamheter en gemensam förvärvskälla och varje passiv verksamhet bildar en egen förvärvskälla. Verksamheter som har naturlig anknytning till varandra betraktas som en enda verksamhet.¹³ Detta har dock ändrats och enligt 14 kap 12 § IL räknas all näringsverksamhet som bedrivs av enskilda näringsidkare som en enda näringsverksamhet.

2.3 Vad är Rörelse?

Vad är rörelse? Enligt 2 kap 24 § IL lyder definitionen av rörelse enligt följande:

”Med rörelse avses annan näringsverksamhet än innehav av kontanta medel, värdepapper eller liknade tillgångar. Om kontanta medel, värdepapper eller liknade tillgångar innehåses som ett led i rörelsen, räknas innehavet dock till rörelsen.”

Innebörden av detta är att förvaltning av värdepapper inte utgör rörelse men det anges inte hur gränsdragningen skall ske.¹⁴ Karaktäristiskt för rörelseverksamhet är ett värdeskapande. Tillgångar som omsätts skall genom verksamheten på något sätt tillföras ett värde som sedan skall överföras till kunder. I praxis och litteratur brukar denna

---

¹¹ Inkomstskatt, sid 33

¹² Andersson, sid 143

¹³ SOU 1991:100, sid 83

¹⁴ Prop 1999/2000:2 sid 44

företeelse benämns att verksamheten riktar sig mot allmänheten, något som torde vara karaktäristiskt för nästan all verksamhet som i praxis klassificeras som rörelse.¹⁵

En verksamhet där värdepapper köps och säljs på en börs saknar detta värdeskapande moment eftersom handeln inte sker med kunder. Ägaren kan inte påverka värdet på värdepappren genom sin verksamhet. Däremot kan han eller hon genom val av investeringsobjekt och investeringsperiod påverka avkastningen men detta påverkar inte värdet på investeringsobjektet. Vid värdepappershandel direkt med kunder är däremot en sådan prispåverkan möjlig genom möjligheten att välja och påverka kunderna.¹⁶

När det gäller rörelsekaraktären vid handel med värdepapper har vissa överväganden gjorts i förarbetena:

”Det kan enligt beredningens uppfattning i och för sig sättas i fråga om handel med värdepapper, som bedrivs av annan än fondkommissionär e.d., skall anses utgöra rörelse i egentlig mening. Verksamheten har en mycket speciell karaktär genom att transaktionerna normalt sker för den skatteskyldiges räkning. Den skatteskyldige saknar vidare kännedom om vem som köpt och sålt hans aktier. Beredningen har mot denna bakgrund övervägt att föreslå att all värdepappershandel som inte bedrivs av fondkommissionär e.d. skall beskattas enligt realisationsvinsterna. Emellertid synes det inte lämpligt att på detta område gå ifrån de principer som ligger till grund för bestämningen av rörelsebegreppet.”¹⁷

Detta kan upplevas som motsägelsefullt, och hur tolkningen skall ske framgår inte eftersom vidare förklaring saknas. En tolkning är att man var skeptisk till värdepappershandels rörelsekaraktär i trängre principiell mening, men att den ansetts överensstämma med faktiskt använda normer för rörelsebedömningen.¹⁸

För att kunna klassificera en verksamhet som rörelse måste även de grundläggande kriterierna för rörelse vara uppfyllda. Verksamheten ska kännetecknas av varaktighet,

---

¹⁵ Melz sid 477

¹⁶ Melz, sid 477

¹⁷ SOU 1977:86, sid 549

¹⁸ Melz, sid 478

självständighet och bedrivs i vinstsyfte.¹⁹ I ett aktiebolag är det oftast inte några problem att konstatera om dessa rekvisit är uppfyllda. Vårre är det med enskilda näringsidkare och där verksamheten är inriktad på den skattskyldiges egna tillgångar.²⁰

2.3.1 Varaktighet

Verksamheten skall bedrivs regelbundet och inte endast tillfälligt. I regelbundenheten ligger krav på viss omfattning och varaktighet. En mycket omfattande verksamhet kan anses yrkesmässigt bedriven även om verksamheten bara pågår en kort period. Bedrivs verksamheten under lägre period sätts kravet på omfattningen lägre. Verksamheten ska också vända sig till allmänheten och inte endast bedrivs för egen räkning.²¹

2.3.2 Självtändighet

Självständighet innebär att näringsidkaren bedriver sin verksamhet självständigt gentemot sina uppdragsgivare, till exempel genom ett stort antal uppdrag, kan sätta annan i sitt ställe, använder egna hjälpmedel och/eller egna medarbetar. Verksamheten har även ofta ett visst riskmoment, dess resultat kan variera.²²

2.3.3 Vinstsyfte

Detta innebär att verksamheten bedrivs i syfte att ge ett ekonomiskt utbyte. Det är syftet som är avgörande, inte att verksamheten faktiskt går med vinst. Saknas vinstsyftet kan inkomsten istället beskattas i inkomstslaget tjänst, om en prestation utförts, eller i inkomstslaget kapital, om den är avkastning eller kapitalvinst på en tillgång.²³

2.4 Värdepappershandel – saknar definition

Värdepappersrörelse är, som nämnts tidigare, inte särskilt definierat i IL, utan det är de allmänna bestämmelserna om avgränsning av inkomstslaget näringsverksamhet som styr. Av 13 kap 7 § IL framgår att när det gäller enskilda näringsidkare räknas *inte* delägarätter, fordringsrätter, andelar i svenska handelsbolag och sådana tillgångar som

---

¹⁹ Jansson, sid 786

²⁰ Jansson, sid 786

²¹ Inkomstskatt, sid 231

²² Inkomstskatt, sid 231

²³ Inkomstskatt, sid 229

avses i 52 kap som tillgångar i näringsverksamheten. Enligt andra stycket samma paragraf kan de dock räknas som tillgångar i näringsverksamhet om de till exempel utgör lagertillgångar.

Enligt praxis anses yrkesmässig handel med värdepapper föreligga om en omfattande och regelbunden handel med aktier och andra värdepapper sker men några exakta nivåer för omsättning och antal transaktioner finns inte.²⁴

2.5 Nedskrivning av lagertillgångar

Om värdepappersinnehavet ska klassificeras som rörelse kommer innehavet att skattemässigt behandlas som lager.²⁵ Lager ska vid beskattningsårets utgång värderas och förändringen ska redovisas. Eftersom innehavet behandlas som lager innebär detta att innehavet ska värderas enligt lägsta värdets princip, det vill säga värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och det verkliga värdet.

Om verksamheten anses utgöra rörelse föreligger rätt till avdrag för nedskrivning av lager.²⁶ Lagret ska då tas upp till vad som är skäligt med hänsyn till risk för förlust och prisfall.

Genom prop 1980/81:68 föreslogs att utrymmet för nedskrivning av lager av värdepapper borde begränsas kraftigt i värdepappersrörelse som bedrivs av annan skattskyldig än bank, försäkringsföretag, fondkommissionär eller dotterbolag till investmentföretag eftersom detta ger upphov till opåkallade skattelättnader.²⁷

2.6 Sammanfattning

För de juridiska personer i denna uppsats gäller att alla inkomster som är av skattepliktig karaktär hänförs till en förvärvskälla och beskattas i inkomstslaget näringsverksamhet. För fysiska personer innebär däremot förekomsten av skilda

---

²⁴ Andersson sid 144

²⁵ BDO, sid 38

²⁶ Prop 1980/81:68, sid 178

²⁷ Prop 1980/81:68, sid 179

inkomstslag att inkomstslaget näringsverksamhet måste avgränsas mot inkomstslagen tjänst och kapital och en indelning kan göras i flera förvärvskällor.

Karaktäristiskt för rörelseverksamhet är ett värdeskapande. Tillgångar som omsätts skall genom verksamheten på något sätt tillföras ett värde som sedan skall överföras till kunder. För att kunna klassificera en verksamhet som rörelse måste även de grundläggande kriterierna för rörelse vara uppfyllda. Verksamheten ska kännetecknas av varaktighet, självständighet och bedrivs i vinstsyfte. Värdepappersrörelse är inte särskilt definierat i IL, utan det är de allmänna bestämmelserna om avgränsning av inkomstslaget näringsverksamhet som styr.

3.

Analys av rättsfall

I detta kapitel kommer jag att redogöra för de rättsfall som ligger till grund för uppsatsen. Redogörelsen kommer att ske i form av dels en sammanfattning av rättsfallet och dels en sammanfattning av de uttalanden som de olika instanserna gjort. Jag kommer också att kommentera varje rättsfall utifrån lag och förarbeten.

3.1 Inledning

I detta avsnitt kommer jag att behandla några av de rättsfall som avgjorts av Regeringsrätten när det gäller handel med värdepapper för att försöka finna de kriterier som ställs upp för att en sådan verksamhet ska klassificeras som rörelse. Detta med syfte att i nästa kapitel kunna besvara min frågeställning. De rättsfall jag använder mig av kommer att användas för att spegla problematiken i olika situationer där handel med värdepapper förekommer. Därför börjar jag varje avsnitt med att göra en kort sammanfattning av fallet samt vilken bedömning som gjorts av Länsrätten, Kammarrätten och slutligen Regeringsrätten (i vissa fall även av Skatterättsnämnden). Därefter kommer jag att föra en diskussion om fallet utifrån lag och förarbeten. Detta i syfte att få fram vad förarbetena säger om problemet i det enskilda fallet. Det är framförallt rättsfall angående aktiebolag som kommer att behandlas eftersom jag anser att dessa varit dominerande bland de rättsfall jag funnit som berör ämnet men även rättsläget för enskilda näringsidkare kommer att tas upp samt vid ett tillfälle för ägare i handelsbolag.

3.2 RR:s dom meddelad den 24 mars 2004 mål nr 4015-03, internbank för koncern

Ett dotterbolag ingår i en koncern. Bolaget är en s.k. internbank för koncernen. I bolagets verksamhet ingår att säkra koncernens valuta- och ränterisker genom transaktioner med olika finansiella instrument och liknande. Därtill kommer in- och utlåning till de andra koncernbolagen samt viss finansiell rådgivning. Verksamheten bedrivs i eget namn på uppdrag av andra koncernbolag och är alltså part mot såväl koncernbolag som utomstående parter.

3.2.1 Uttalande från instanserna

I sitt förhandsbesked finner Skatterättsnämnden att bolagets innehavda finansiella tillgångar vid inkomstberäkningen skall behandlas som lagertillgångar och verksamheten skall således utgöra värdepappersrörelse och inte kapitalförvaltning. I sin motivering menar de att eftersom verksamheten helt är inriktad på att vara en s.k. internbank för en koncern kan den inte anses utgöra kapitalförvaltning. Den skall istället likställas med sådan verksamhet som bedrivs av banker. Detta får till följd att de finansiella tillgångarna skall behandlas som lagertillgångar.

Regeringsrätten fastställde Skatterättsnämndens förhandsbesked och instämde i bedömningen att de finansiella tillgångarna skall behandlas som lagertillgångar. De menar att i detta mål framgår det av förutsättningarna att bolaget har en varaktig verksamhet och mycket stor omsättning. Dessutom är verksamheten mycket lik den som fristående banker bedriver. Genom att bedriva denna verksamhet behåller koncernen vinsterna på sina värdepappersaffärer i stället för att fristående banker tar del av dem.

3.2.2 Lag och förarbeten

I detta fall har både Skatterättsnämnden och Regeringsrätten tittat på verksamhetens inriktning för bolaget. De har konstaterat att verksamheten går ut på att säkra koncernens valuta- och ränterisker genom transaktioner med olika finansiella instrument och liknande samt bidra med in- och utlåning mellan de övriga koncernbolagen. Verksamheten har också likställts med den verksamhet som andra banker bedriver. Det enda som jag anser skiljer internbanken från en ”vanlig” bank är att den inte riktar sig ut på marknaden till allmänna kunder utan endast till övriga bolag i koncernen. Att verksamheten ska rikta sig mot allmänheten och inte enbart bedrivs för egen räkning är ett krav som tidigare ställts upp i praxis och som jag längre fram kommer att ta upp.

Både Skatterättsnämnden och Regeringsrätten har jämfört verksamheten med den verksamhet som bedrivs av banker tillsammans med verksamhetens inriktning och att verksamheten bedrivs i eget namn, en bedömning som jag anser riktig. När bolaget bedrivs i eget namn menar jag att man kan bedöma de andra koncernbolagen som

”kunder” till bolaget även om det inte är kunder från den allmänna marknaden. Om det i detta fall skulle krävas att verksamheten måste vara utåtriktad för att bli betraktad som rörelse skulle detta kunna försvåra mycket för alla de koncerner som har en omfattande finansförvaltning i form av interbanker och det är troligen därför som Regeringsrätten fastslagit att något sådant krav inte behöver vara uppfyllt.

I förarbetena talas det om att när ett aktiebolag bildas i syfte att bedriva handel med värdepapper är risken för sammanblandning mellan förvaltning och handel mycket liten.²⁸ I detta mål är detta något som är uppenbart. Koncernen har bildat ett bolag som skall fungera som interbank där syftet är att handla med värdepapper. Bolaget bedrivs i eget namn och någon sammanblandning med förvaltning anser jag inte kan ske.

Melz har kommenterat det här med sammanblandning mellan förvaltning och handel och menar att man kan se aktiebolaget som ett subjekt som kan tillskapas och avgränsas just för en sådan verksamhet som annars skulle kunna vålla stora problem att avgränsa.²⁹

3.3 RÅ ref 1981 1:4 Värdepappershandel för egen räkning

Tore O är delägare i ett handelsbolag och har i sin självdeklaration yrkat avdrag för det underskott som uppkommit i rörelsen vid handel med värdepapper. Av handlingarna har framgått att den handel med värdepapper som skett i handelsbolaget varit betydande men uteslutande skett för delägarrens egen räkning. Tore O hävdar också att utöver den handel som skett i handelsbolaget har han även sysslat med kortsiktiga aktieaffärer i egen regi. Affärerna har varit omfattande och utgjort hans huvudsakliga inkomstkälla. Han har också yrkat avdrag för de kostnader som uppstått i denna verksamhet i form av resor och kontor i hemmet.

---

²⁸ SOU 1977:86 sid 320

²⁹ Melz sid 481

3.3.1 Uttalande från instanserna

Länsrätten menade att eftersom handeln uteslutande har skett för Tore O:s egen räkning kan den inte utgöra ett led i den bedrivna rörelsen utan vinsten skall beskattas enligt reglerna för beskattning av kapitalvinst.

Även Kammarrätten gick på samma linje och menade att även om handeln varit omfattande så har någon handel med allmänheten inte skett och därmed kan den inte ses som yrkesmässigt bedriven. Inkomsten skall därför beskattas enligt reglerna för kapitalvinst.

Enligt Regeringsrätten har aktiehanteringen bedrivits för handelsbolagets eller Tore O:s egen räkning och inte varit inriktad på att tillhandagå allmänheten eller särskilda investerare som skulle kunna ha betraktats som handelsbolagets eller Tore O:s kunder. Verksamheten kan därför inte anses som rörelse i skatterättslig mening. Den omständighet att verksamheten haft stor omfattning och inriktats på kortsiktiga spekulationer utgör inte heller skäl att betrakta verksamheten som rörelse och därmed skall inkomsten beskattas enligt reglerna för kapitalvinst.

3.3.2 Lag och förarbeten

En privatperson som gör täta försäljningar och inköp för egen räkning anses inte bedriva rörelse även om handeln med värdepapper är omfattande.³⁰ Detta framgår tydligt ur detta rättsfall. Här fastslås att en privatperson inte kan tillämpa rörelsereglerna på den verksamhet som avser handel med värdepapper om den inte är utåtriktad. Även om kraven på att verksamheten har en stor omfattning, hög omsättning och bedrivs i vinstsyfte är uppfyllda så krävs det även att verksamheten skall rikta sig till allmänheten. Eftersom verksamheten bedrivits för egen räkning och inte varit inriktad på att tillhandagå allmänheten eller särskilda investerare som skulle kunna betraktas som kunder kan verksamheten inte klassificeras som rörelse. Melz, som kommenterat domen, menar att principiellt kan domen antas ha sin grund i just detta krav, att verksamheten inte påverkade värdet på de omsatta tillgångarna, vilket kom till uttryck i domen genom att det framhölls att verksamheten inte varit inriktad på att tillhandagå allmänheten eller särskilda investerare. Han menar vidare att det torde vara en allmän

---

³⁰ Ekman sid 7

uppfattning att praxis innebär att fysiska personer inte kan bedriva värdepappersrörelse, utom möjligen vid mycket särskilda omständigheter.³¹

I förarbetena framgår just att en enskild person i princip inte kan bedriva handel med värdepapper och redovisa detta som rörelse. Eventuell vinst skall istället beskattas enligt reavinstreglerna även om handeln varit betydande.³²

Det framgår också att verksamhet avseende handel med värdepapper som fysisk person bedriver endast i rena undantagsfall betraktas som rörelse.³³ Melz har kommenterat denna bedömning som att skillnaden mellan fysiska personer och aktiebolag är svårigheten att särskilja handel från förvaltning. Om ett aktiebolag bildas för att bedriva handel är risken för sammanblandning mindre.³⁴

3.4 RÅ ref 1988:45 (II) Verksamhet inriktad på den skatteskyldiges egna tillgångar

Målet handlar om ett enmansaktiebolag som i sin allmänna självdeklaration redovisade inkomst av värdepappershandel i inkomstkällan rörelse. Verksamheten hade inte varit inriktad på att tillhandagå utomstående personer i form av kunder utan bedrivits för aktieägarens egen räkning med eget eller upplånat kapital.

3.4.1 Uttalande från instanserna

Länsrätten avgjorde ärendet utifrån den omständighet att verksamheten inte varit inriktad på att tillhandagå utomstående personer utan enbart för aktieägarens egen räkning. De menade att någon yrkesmässig handel inte förelegat och därmed skulle beskattningen ske i inkomstslaget kapital.

Kammarrätten var av en helt annan åsikt. De menade att eftersom bolagets omsättning varit betydande och hastig, att antalet transaktioner varit stort och att handeln varit såväl varaktig som regelbunden kan verksamheten inte framstå som förvaltning av ägarens

---

³¹ Mels sid 480

³² SOU 1977:86, sid 549

³³ SOU 1977:86 sid 319

³⁴ Melz sid 479

förmögenhet utan mer som en, genom kortfristiga affärer, självständigt yrkesmässigt bedriven värdepappershandel och ändrade därmed Länsrättens dom.

Regeringsrätten gick på samma linje som Kammarrätten. De menade att eftersom kraven på varaktighet, omfattning, självständighet och vinstsyfte varit uppfyllda kunde verksamheten bedömas som yrkesmässig. Den omständighet att verksamheten varit inriktad på den skatteskyldiges egna tillgångar och inte syftat till att tillhandagå allmänheten borde inte leda till att verksamheten förlorar sin karaktär av yrkesmässighet. De menar vidare att detta krav som tidigare ställts upp i praxis närmast gällt fysiska personer och bör inte utan vidare anses gälla även aktiebolag, inte ens om bolaget är ett enmansaktiebolag.

3.4.2 Lag och förarbeten

Här framgår det klart att bolagsformen kan ha betydelse för hur verksamheten kommer att klassificeras. När verksamheten bedrivs i aktiebolagsform ställs det inte lika höga krav på att tillhandagå allmänheten. I förarbetena står det att omsättningshastigheten och antalet transaktioner torde vara de viktigaste bedömningsgrunderna.³⁵ Man har också konstaterat att en skillnad har gjorts och skall göras beroende på om verksamheten bedrivs av enskild person eller i aktiebolagsform.³⁶ Även i en proposition konstateras att om handel med värdepapper bedrivs i aktiebolag är förutsättningarna större för att verksamheten skall betraktas som rörelse.³⁷

Att bolagsformen skall vara avgörande för om handel med värdepapper skall klassificeras som rörelse eller ej anser jag vara ett underligt kriterium. Oavsett vilken bolagsform som verksamheten bedrivs i borde liknande verksamheter bedömas och beskattas på liknande sätt. Att denna ”orättvisa” behandling görs anser jag anmärkningsvärd eftersom man i förarbetena konstaterat att det innebär skattefördelar om värdepappershandel skall beskattas enligt reglerna för rörelse. Det hävdas att fördelarna består i att underskott i värdepappersrörelsen kan kvittas mot vinster i andra

---

³⁵ SOU 1977:86, sid 320

³⁶ SOU 1977:86, sid 320

³⁷ Prop 1980/81:68, sid 178

förvärvskällor, att möjligheter till nedskrivningar finns samt att aktierna får beräknas till ett lägre värde än vid direktinnehav.³⁸

Tittar man däremot direkt i idag gällande lagtext framgår det av 13 kap 2 § IL att för juridiska personer räknas inkomster och utgifter på grund av innehav av tillgångar och skulder eller i form av kapitalvinster och kapitalförluster till inkomstslaget näringsverksamhet, även om inkomsterna eller utgifterna inte ingår i en näringsverksamhet enligt 1 §.

Vad man då anser som ”orättvist” är ganska oväsentligt. Jag anser ändå att Regeringsrätten har bedömt efter lagstiftningen. Även om det var andra lagrum som var aktuella när fallet avgjordes så är innebörden den samma med idag gällande lagstiftning.

3.5 RÅ ref 1986:53 Värdepappershandel för att in kapital till kapitalkrävande trävaruverksamhet

Bolagets verksamhet avser inköp och försäljning av trävaror och bedrivs i aktiebolagsform. Redan från starten köpte och sålde bolaget aktier i mindre omfattning. Försäljningarna och inköpen har sedan utökats och har nu en betydande omfattning. Köpen och försäljningarna har uteslutande skett för egen räkning. Bolaget hävdar att på grund av omfattningen utgör verksamheten handel och bör beskattas i rörelsen. Värdepappershanteringen är inriktad på kortsiktiga aktieaffärer och bolaget har påbörjat denna verksamhet för att få in kapital till den kapitalkrävande trävaruverksamheten. Tidigare har bolaget behandlat sitt innehav av värdepapper som anläggningstillgångar och vid taxeringen redovisat gjorda försäljningar enligt realisationsvinstreglerna.

3.5.1 Uttalande från instanserna

I förhandsbeskedet från Riksskatteverkets nämnd för rättsärenden framgår att enbart den omständighet att köp och försäljningar skett i betydande omfattning inte kan utgöra tillräcklig grund för antagande att handel med aktier kan ha bedrivits. Köpen och försäljningarna har skett för egen räkning och kan inte anses ingå i bolagets

---

³⁸ SOU 1977:86, sid 549

huvudsakliga verksamhet som är inköp och försäljning av trävaror. En analog tillämpning av rättsfallet RÅ 1981 1:4 har gjorts och därför hävdas att någon beskattning enligt rörelsereglerna inte kan ske.

Regeringsrätten menade att verksamheten varit inriktad på kortsiktiga affärer och haft en betydande omfattning och skulle därmed beskattas enligt reglerna för rörelse. De tog också hänsyn till den omständighet att *syftet* med verksamheten varit att få in kapital till annan kapitalkrävande verksamhet och därmed skulle beskattningen ske enligt rörelsereglerna.

3.5.2 Lag och förarbeten

Här ser vi återigen ett fall där verksamheten bedrivs i aktiebolagsform och där Regeringsrätten fastställer att verksamheten skall beskattas enligt reglerna för rörelse. Detta är ytterligare ett bevis på att bolagsformen har en mycket avgörande betydelse i bedömningen om verksamheten skall beskattas enligt rörelsereglerna eller ej.

Detta fenomen, att olika företagsformer behandlas olika, har även uppmärksammats i litteraturen. Där har konstaterats att företagsformen har betydelse och att olika företagsformer har behandlats olika.³⁹ I detta sammanhang har också kommentarer om företagsskatteberedningen gjorts där man menar att de varit inne på samma linje när de konstaterat att verksamhet avseende handel med värdepapper som bedrivs av fysiska personer endast i undantagsfall skall betraktas som rörelse.⁴⁰

I prop 1999/2000:2 finns en tydlig förklaring till att all verksamhet som bedrivs av ett aktiebolag skall tillhöra inkomstslaget näringsverksamhet – alltså även kapitalförvaltning.⁴¹ Detta tycker jag visar tydligt på hur bedömningen i ett aktiebolag skall ske och med bakgrund av detta kan då förklaras varför en ”lindrigare” bedömning görs för aktiebolag i förhållande till enskilda näringsidkare. Detta gäller dock inte de fall av sådan verksamhet som består i förvaltning av värdepapper, om det inte är så att värdepapperen innehas som ett led i en rörelsedrivande verksamhet.⁴²

---

³⁹ Roos, sid 737

⁴⁰ Roos, sid 738

⁴¹ Prop 1999/2000:2, sid 44

⁴² Prop 1999/2000:2, sid 44

Som jag nämnde i avsnitt 3.4.2 kan denna bedömning anses som ”orättvis” mot enskilda näringsidkare med de skattefördelar, som tas upp i förarbetena, som det medför att redovisa aktieinnehavet i inkomstslaget näringsverksamhet. Jag tänker då på de nedskrivningsmöjligheter som det medför samt möjligheten att kvitta förluster mot vinster i andra förvärvskällor. Man ska dock ha i åtanke att redovisa en vinst av aktieaffärer för en enskild näringsidkare beskattas med en lägre skattesats om den redovisas i kapital i förhållande till i näringsverksamhet.

I denna dom har Regeringsrätten prövat fallet utifrån verksamhetens omfattning, varaktighet, inriktningen på korta affärer etc. och funnit att rörelsekriterierna för själva värdepappershandeln är uppfyllda.

3.6 RÅ 2003 ref 49 (GP-målet), placering av överlikviditet

Göteborgs-Posten Nya AB bedriver i huvudsak tidningsrörelse. 1991 placerade bolaget en likviditetsreserv i en aktieportfölj i syfte att öka avkastningen. Syftet med verksamheten har enligt bolaget inte varit att bedriva värdepappersrörelse. Detta framgår av att bolagsordningen inte har ändrats och att aktierna redovisats som anläggningstillgångar. Aktieportföljen avvecklades under 1995-1996 eftersom likviditeten då behövdes i tidningsrörelsen.

3.6.1 Uttalande från instanserna

Länsrätten ansåg att värdepappersverksamheten bedrivits regelbundet under flera år och omsättningen varit betydande med ett stort antal transaktioner. Med anledning av detta var verksamheten inte att betrakta som förvaltning av ägarens förmögenhet, utan som en genom kortfristiga aktieaffärer yrkesmässigt bedriven verksamhet. Länsrätten ansåg därför att den skattepliktiga vinsten skulle beräknas i enlighet med reglerna för inkomstslaget näringsverksamhet och inte för kapital.

Kammarrätten instämde i Länsrättens bedömning och ändrade inte domen.

Regeringsrätten var av en helt annan åsikt. De menade att det ingår som ett led i många företags verksamhet att bygga upp en viss likviditetsreserv. Det bör av olika skäl finnas

ett ganska vitt utrymme för ett företag att placera vad som kan bedömas som en rimlig likviditetsreserv i aktier och andra värdepapper, och att aktivt förvalta dessa medel i syfte att få så god avkastning som möjligt, och detta utan att företaget för den skull skall anses bedriva värdepappersrörelse. Med denna bakgrund ansåg inte Regeringsrätten att bolaget bedrivit värdepappersrörelse och ändrade därmed Kammarrättens dom.

3.6.2 Lag och förarbeten

Detta är en typ av blandad verksamhet, både rörelseverksamhet och värdepappersverksamhet. I litteraturen framgår att Regeringsrätten menar att ett företag med s.k. blandad verksamhet har rätt att – inom vissa gränser självt bestämma om dess värdepappersverksamhet i skatterättsligt hänseende skall klassificeras som värdepappersrörelse eller förvaltning av värdepapper.⁴³ Normalt skall förvaltning av företagets överlikviditet hänföras till kapitalförvaltning. Om företaget så önskar kan denna verksamhet dock hänföras till inkomstslaget rörelse. Då måste den dock överskrida vissa minimigränser (golv) annars betraktas den som förvaltning av värdepapper men om verksamheten når sådan omfattning att den överskrider vissa maximigränser (tak) kommer verksamheten att betraktas som värdepappersrörelse oavsett hur företaget valt att klassificera den.⁴⁴

En jämförelse kan göras med RÅ ref 1986:53 där bolaget själva önskade att redovisa resultatet i inkomstslaget näringsverksamhet och fick detta godkänt av Regeringsrätten.

I detta fall (GP-målet) har syftet inte varit att bedriva värdepappershandel vilket framgår av att bolagsordningen inte ändrats och därmed har de påvisat att syftet inte varit att bedriva värdepappersrörelse.

Genom detta rättsfall kan jag konstatera att det inte har någon betydelse hur stor omfattningen har varit i bestämda tal eller gränser för när värdepappersverksamhet skall klassificeras som rörelse. I litteraturen har det nämligen talats om att ett visst antal transaktioner och portföljens omsättningshastighet har varit avgörande för gränsdragningen. Bland annat har det skrivits att antalet transaktioner bör uppgå till åtminstone 40-50 per år och omsättningen till åtminstone 3-4 miljoner per år för att

---

⁴³ Arvidsson, sid 297

⁴⁴ Arvidsson, sid 298

värdepappershandel skall anses föreligga⁴⁵. De saknar kanske inte helt betydelse men de kan inte ensamma avgöra portföljens skatterättsliga karaktär. I stället skall en helhetsbedömning göras av omständigheterna i det enskilda fallet⁴⁶.

Det skall dock betonas att denna valfrihet, att själv kunna bestämma hur förvaltningen skall klassificeras i skatterättslig mening, endast gäller de företag som förvaltar sin överlikviditet.

Tivéus har diskuterat detta och menar att man skulle kunna hänföra även en mindre omfattande verksamhet till rörelse i bolag som bedriver blandad verksamhet. Förutsättningarna bör då vara att inriktningen på aktiehanteringen är korta affärer och att det kapital som lagts ned i aktieportföljen kan anses tillhöra den huvudsakliga rörelsen. Han menar därmed att rörelsedrivande bolag som placerar sin överlikviditet i kortfristiga värdepapper bör kunna redovisa resultatet från denna hantering i rörelsen.⁴⁷

Sammanfattningsvis kan sägas att diskussioner i litteraturen går emot Regeringsrättens bedömning.

3.7 RR:s dom meddelad den 28 januari 1997, mål nr 5341-1996 En lantbrukare som placerar överlikviditeten i annat än på rena bankkonton

Lantbrukaren Nils J har funderat på att placera sin överlikviditet på något annat sätt än på ett vanligt bankkonto där räntan är relativt låg. Han har därför begärt ett förhandsbesked från Skattenämnden där han vill veta vilka placeringar han kan göra utan att det påverkar hans räntefördelning eller ger minskad möjlighet till avsättning till expensionsmedel. Denna uppsats tar varken upp räntefördelning eller expensionsmedel men rättsfallet går att tillämpa på problematiken kring värdepappershandel för enskilda näringsidkare.

Nils J hävdar att för en lantbrukare uppkommer större delen av intäkterna först när växtsäsongen är över och skörden är bärgad och levererad. Detta medför att det är

---

⁴⁵ BDO, sid 39

⁴⁶ Arvidsson, sid 297

⁴⁷ Tivéus sid 510

viktigt för dessa att placera den överlikviditet som då uppstår för att få så bra avkastning som möjligt under resterande del av året.

3.7.1 Uttalande från instanserna

Skatterättsnämnden menar att till intäkt av näringsverksamhet hänförs samtliga intäkter i pengar eller varor som har influiterats i verksamheten. Intäkten skall vara av sådan beskaffenhet att den normalt är att räkna med och ingår som ett led i verksamheten. Detta normaliseras först om tillgången i någon mening kan sägas tillhöra förvärvskällan. Detta kan till exempel gälla ersättning för avyttrande av inventarier eller vinst vid avyttring av andel i kooperativ förening om innehavet betingats av näringsverksamheten. För enskilda näringsidkare beskattas andra reavinster inte i näringsverksamheten utan i inkomstslaget kapital.

Med bakgrund av detta blir beskedet från Skatterättsnämnden att Nils J:s placeringar inte görs inom ramen för en verksamhet avseende handel med värdepapper. Placeringarna utgör därför inte några omsättningstillgångar och ska därmed beskattas i inkomstslaget kapital.

Skatterättsnämnden var dock inte enig. Ledamoten Virin menade att eftersom placeringarna görs i syfte att hantera likviditetsflödenas variationer under växtodlingssäsongen skall placeringarna utgöra omsättningstillgångar och därmed beskattas i inkomstslaget näringsverksamhet.

Även ledamoten Melz hade en annan åsikt än majoriteten i Skatterättsnämnden. Han diskuterade fallet utifrån tidigare rättsfall (RÅ 1986 ref 53, trävaruverksamheten) där han menade att det godtagits att placera likviditet i värdepapper för att få bättre avkastningen till en kapitalkrävande verksamhet. Han menade att det borde räcka med att det är tillräckligt klart att kapitalet skall användas i näringsverksamhetens kärnaktiviteter.

Regeringsrätten gjorde samma bedömning som Skatterättsnämnden och fastställde därmed förhandsbeskedet.

3.7.2 Lag och förarbeten

Genom detta mål blir det klart och tydligt att för enskilda näringsidkare kan man inte placera likviditeten i värdepapper och förvänta sig att det ska beskattas i inkomstslaget näringsverksamhet. Det är endast bankmedel som kan räknas som tillgångar hos enskilda näringsidkare och inte aktier och andra värdepapper som finns bokförda i näringsverksamheten.

Enligt huvudregeln i 13 kap 1 § IL ska samtliga tillgångar i näringsverksamheten räknas till näringsverksamheten och inkomster och utgifter på grund av dem skall hänföras till inkomstslaget näringsverksamhet. Det finns dock ett litet undantag när det gäller enskilda näringsidkare. Precis som det framgår av 13 kap 7 § IL så ska inte delägarätter räknas som tillgångar i näringsverksamheten för enskilda näringsidkare. Detta gäller dock inte om de utgör lagertillgångar i verksamheten men när det gäller enskilda näringsidkare som har lagertillgångar handlar det oftast om sådana lagertillgångar som behandlas i 27 kap 6 § IL, det vill säga andelar i fastighetsförvaltande bolag.

Denna diskussion har också förts i förarbetena. Här menar man att om en enskild näringsidkare placerar överskottsmedel i värdepapper utgör detta skattemässigt ett uttag från verksamheten. Möjligheten att ge enskilda näringsidkare rätt att hänföra en placering i värdepapper till näringsverksamheten har övervägts i en promemoria. Detta skulle dock få konsekvenser på andra lagrum som skulle behöva ändras och olika begränsningar skulle behöva upprättas.⁴⁸

Även på andra ställen i förarbetena fastslås det att när det gäller reavinst vid försäljning av värdepapper för näringsidkare som är fysiska personer skall beskattningen ske i inkomstslaget kapital.⁴⁹

Sammanfattningsvis kan sägas att Regeringsrätten inte i något fall hänfört en enskild persons aktieaffärer till rörelse.⁵⁰

---

⁴⁸ Prop 1993/94:50 sid 224

⁴⁹ Prop 1995/96:168 sid 18

⁵⁰ SOU 1977:86 sid 320

4.

Analys, sammanfattning och avslutande kommentarer

I detta kapitel kommer jag att sammanfatta min uppsats, analysera det jag kommit fram till samt presentera de slutsatser jag dragit och därmed försöka besvara min frågeställning.

Syftet med denna uppsats har varit att ta reda på de kriterier som ställs upp för att handel med värdepapper skall klassificeras som rörelse och därmed beskattas enligt reglerna för rörelse. För att besvara min frågeställning och därmed uppfylla mitt syfte har jag studerat ett antal rättsfall som behandlat problematiken kring detta. Jag har avgränsat mig till att studera rättsfall som behandlar rättsläget för aktiebolag och enskilda näringsidkare, detta eftersom tyngdpunkten i praxis framför allt ligger på dessa bolagsformer. Under uppsatsens gång har jag sedan kunnat konstatera att just bolagsformen kan vara avgörande för hur klassificeringen kommer att göras.

Att bolagsformen har en avgörande betydelse vad gäller klassificeringen av rörelse/handel med värdepapper har konstaterats både i praxis och i förarbetena. I aktiebolag ställs inte lika höga krav på att tillhandagå allmänheten och förutsättningarna för att verksamheten skall betraktas som rörelse är större. Just detta kriterium, att rikta sig mot allmänheten, har diskuterats i de flesta rättsfall som jag tagit upp. För en enskild näringsidkare är det i princip omöjligt att redovisa värdepappershandel i rörelsen om någon inriktning mot allmänheten inte finns. Gäller det däremot ett aktiebolag har jag bland annat tagit upp ett fall där bolaget agerat som internbank i en koncern och där jag då jämfört de andra koncernbolagen med ”kunder” till bolaget.

Man kan dock inte generellt säga att bara för att verksamheten bedrivs i ett aktiebolag så skall beskattningen ske i rörelse. Detta har jag tagit upp i fallet som handlade om ett bolag som placerade sin överlikviditet i en aktieportfölj. Avgörande är inte heller om det varit en betydande omsättning och ett stort antal transaktioner skett. En helhetsbedömning måste göras av omständigheterna i det enskilda fallet där hänsyn till verksamhetens syfte tas.

Just *syftet* med verksamheten har varit avgörande i ett annat fall, nämligen fallet med trävaruverksamheten. Där lyftes fram att syftet med verksamheten var att få in kapital

till en kapitalkrävande verksamhet och därmed skulle beskattningen ske enligt rörelsereglerna. I detta fall bedrevs verksamheten i aktiebolagsform. För att återgå till de skillnader som görs mellan enskilda näringsidkare och aktiebolag så blev inte bedömningen den samma när en lantbrukare ville placera sin överlikviditet, som uppstod på hösten, för att få så bra avkastning som möjligt under resterande del av året. I detta fall räckte det alltså inte med att kapitalet skulle användas i näringsverksamhetens kärnaktiviteter.

En viss skillnad uppkommer om verksamheten bedrivs i ett enmansaktiebolag. Det räcker då med att kraven på varaktighet, omfattning, självständighet och vinstsyfte är uppfyllda. Regeringsrätten har i detta sammanhang sagt att kravet på att rikta sig till allmänheten gäller fysiska personer och bör inte gälla aktiebolag, inte ens om bolaget är ett enmansaktiebolag. Men borde inte liknande verksamheter beskattas på samma sätt? Nej, det behöver de inte om man tittar direkt i lagtexten där det framgår att för juridiska personer räknas alla inkomster och utgifter till inkomstslaget näringsverksamhet. Så är inte fallet för enskilda näringsidkare. Det är endast bankmedel som kan räknas som tillgångar hos enskilda näringsidkare och inte aktier och andra värdepapper som finns bokförda i näringsverksamheten.

I kapitel tre har jag diskuterat om denna behandling är ”rättvis” för enskilda näringsidkare eftersom det innebär skattefördelar i form av nedskrivningsmöjligheter och möjligheter att kvitta förluster mot vinster i andra förvärvskällor om värdepappershandel beskattas enligt reglerna för rörelse. Mitt syfte har inte varit att bedöma vad som är mest fördelaktigt och därför har jag inte utrett detta närmare men som jag skrivit i uppsatsen ska man ha i åtanke att vinst på aktieaffärer för enskilda näringsidkare beskattas med en lägre skattesats om den redovisas i kapital i förhållande till i näringsverksamhet.

Om jag då avslutningsvis ska försöka ge ett sammanfattande svar på min frågeställning så kan jag säga att kundrelationen är ett grundläggande rekvisit för att värdepappershandel skall kunna klassificeras som rörelse. Om verksamheten är riktad mot utomstående kunder så ställs lägre krav på omsättning och antal transaktioner. Omfattningen i direkta tal är dock inte något som alltid är avgörande. En bedömning skall göras utifrån syftet i det enskilda fallet och den faktiska verksamheten. Ett

ytterligare rekvisit som också har betydelse för klassificeringen är bolagsformen. I ett aktiebolag tillhör all verksamhet inkomstslaget näringsverksamhet medan en enskild firma inte kan ha några andra tillgångar än bankmedel.

Litteraturförteckning

Offentliga tryck

IL, Inkomstskattelagen (1999:1229)

KL, Kommunalskattelagen (1928:370)

Prop 1980/81:68

Prop 1999/00:2

SOU 1977:86

SOU 1991:100

Använd litteratur

Andersson, L, 1999, Skattehandboken för aktier och andra värdepapper, Halmstad

Andersson, L, 2000, Värdepapper – en genomgång av kapitalmarknaden och skattereglerna. 3:e uppl, Uddevalla

Arvidsson, R, 2004, ”Gränsdragning mellan värdepappersrörelse och förvaltning av värdepapper – Några synpunkter i anledning av tre nya rättsfall” SvSkT s 290-304

BDO, 1999, Värdepappershandboken, Karlskrona

Ekman, G, 1978, Skatt på aktier, Lund

Finna Rätt – Juristens källmaterial och arbetsmetoder, 2000, 7:e uppl, Stockholm

Jansson, Sune, 2000, ”Investmentföretag och handel med värdepapper” SvSkT s 784-791

Inkomstskatt – en läro- och handbok i skatterätt, 2002, 8:e uppl, Lund

Melz, Peter, 2001, ”Handel med värdepapper – ett preblem för ideella föreningar och stiftelser?” SN s 475-488

Peczenik, A, 1995, Juridikens teori och metod, Göteborg

Roos, Olle, 1985, ”Handel med värdepapper” SvSkT s 733-741

Tivéus, U, 1988, ”Handel med värdepapper” SN s 503-515

Åberopade rättsfall

RÅ ref 1981 1:4

RÅ ref 1986:53

RÅ ref 1988:45 (II)

RÅ ref 2003:49

RR:s dom meddelad 28 januari 1997, mål nr 5341-1996

RR:s dom meddelad 24 mars 2004, mål nr 4015-03